

Inhoudelijke eindrapportage

periode jan 2019 – dec 2019

December 2019

In deze eindrapportage zullen wij over de projecten in 2019 een beschrijvend verslag doen, voorlopige conclusies trekken en metingen in percentages en/of aantallen weergeven.

Overzicht van onze projecten:

1. Het Onderwijs Kwaliteitsverbetering programma = OKV
2. Het Voorbereidend Basis Onderwijs = VBO
3. Vroegtijdige Stimulatie
4. Het programma "Ik Besta en Ik Studeer!"

1. Het Onderwijs Kwaliteitsverbetering programma

School "28 de Julio" en school "Cristo Redentor"

De school 28 de Julio en de gelijknamige buurt, heeft sinds 2011 aan onze bel getrokken met de vraag of wij ze kunnen helpen. Ondanks het feit dat we inzagen dat deze school onze hulp hard nodig had, hebben we deze vraag in voorgaande jaren af moeten wijzen om de volgende redenen:

- De school had slechts 1 lokaal voor groep 3 en 4 samen (weinig leerlingen en gemengd)
- De leerkracht die les gaf aan groep 3/4, gaf tegelijkertijd ook les in twee andere klaslokalen. Door dit tekort aan leerkrachten zou onze doelstelling om de leerkrachten te bekwamen waarschijnlijk omgebogen worden tot het vervangen van leerkrachten.
- De school ligt aan de rivier die jaarlijks overstroomt. De school gaat dan 2 maanden dicht.
- De directeur was niet of nauwelijks aanwezig of betrokken bij schoolzaken.

Sinds 2017 heeft de school echter een nieuwe directie en is zodanig gerenoveerd dat zowel groep 3 als groep 4 een eigen klaslokaal hebben. En belangrijker nog, beide groepen hebben hun eigen leerkracht voor de klas staan. De directrice wil duidelijk verbetering zien en zet zich in voor een betere infrastructuur, maar ook wil ze het onderwijsniveau verhogen. Om deze reden besloten we het kwaliteitsverbeteringsprogramma gedurende de projectjaren 2019 - 2021 op deze school te implementeren.

Een andere reden dat we deze jaren met de school 28 de Julio wilden samenwerken, was

het feit dat het een kleine school is, en daarmee perfect voor ons plan om tegelijkertijd een opfrisprogramma aan de school Cristo Redentor aan te bieden.

Na de verhuizing van de school Cristo Redentor, die praktisch samenviel met ons vertrek daar, is het niveau van de leerlingen om verscheidene redenen behoorlijk gezakt. Sindsdien verzoeken ze ons regelmatig om ze een steuntje in de rug te geven, om terug te komen op het niveau waar wij ze hadden achtergelaten in 2015.

Na overleg met ons team en beide scholen, hebben we besloten om de komende jaren aan beide verzoeken te voldoen. Twee dagen per week helpen we op 28 de Julio en twee dagen per week op Cristo Redentor. Dit is mogelijk omdat 28 de Julio maar één groep 3 en één groep 4 heeft en Cristo Redentor, vanwege eerdere samenwerking, al redelijk op de rails staat en daarbij onze werkmethode kent.

School "28 de Julio"

Het eerste jaar van de projectperiode 2019 - 2021 is voorbij en de resultaten zijn positief (zie tabellen onder het kopje resultaten). Er valt nog veel te verbeteren, zowel organisatorisch als academisch, maar het eerste van de drie projectjaren verwachten we geen grote sprongen op academisch niveau, omdat dit jaar voornamelijk belangrijk is om de manier van werken van de school (directie en onderwijskrachten) te observeren en daarnaast het vertrouwen van eerdergenoemden én de ouders van de leerlingen te winnen. Na de observatieperiode hebben we met de directie en de leerkrachten om de tafel gezeten om over de sterke en zwakke punten van de school te praten. Over onze zorgen dat er veel lestijd verloren gaat vanwege een gemis aan een goede organisatie en communicatie tussen de verschillende betrokkenen van de school, inclusief de ouders van de leerlingen. In samenwerking met de leerkrachten en de directie hebben we vervolgens een plan van aanpak opgesteld voor volgend jaar. Met deze nieuwe organisatie op school krijgen de leerlingen in het schooljaar 2020 meer lesuren en hebben wij meer tijd om met de leerkrachten én direct met enkele leerlingen met leerproblemen en/of -achterstand te werken.

School "Cristo Redentor"

We zijn dit jaar wederom bewust geworden van het feit dat de effectiviteit van dit programma zonder twijfel afhangt van de coöperatie van de leerkrachten, maar ook van de medewerking van de directie van de school. En uiteraard van het vertrouwen dat alle betrokkenen in de werkwijze van El Manguaré heeft. Het feit dat Cristo Redentor en El Manguaré voorheen al samen hadden gewerkt, maakte het eerste projectjaar duidelijk productiever. Uiteraard hebben we ook nu weer een observatieperiode geïmplementeerd, maar deze was beduidend korter dan op scholen waar we voor het eerst mee samenwerken. Ook het vertrouwen winnen van nieuwe leerkrachten was makkelijker vanwege de positieve houding van de directie en ons al bekende leerkrachten.

Na enkele maanden observeren hebben we in goede samenwerking een plan van aanpak besproken met de leerkrachten en de directie van de school en dit plan werd zonder weerklank geïmplementeerd en uitgevoerd.

Metingen

Om het positief effect en het succes van het onderwijskwaliteit programma te controleren, maakt El Manguaré gebruik van drie meetinstrumenten:

1. Niveau examens door El Manguaré voor groep 3
2. Niveau examens door El Manguaré voor groep 4
3. Staatsexamens door Ministerie van Onderwijs voor groep 4. Dit examen is helaas niet afgenomen in het jaar 2019

1.1. De niveau-examens door El Manguaré voor groep 3

Dit examen is door ons ontwikkeld in overleg met de docenten van beide scholen. Samen met hen hebben wij bekeken welk niveau kinderen op dit soort scholen aan het eind van groep 3 moeten hebben om goed door te kunnen naar groep 4. We hebben 3 metingen uitgevoerd.

Metingen 1 en 2

Het examen meet het kennisniveau op het gebied van rekenen, schrijven en begrijpend lezen. Dit examen wordt aan het eind van het voorgaande jaar (meting 1) en aan het eind van het lopende jaar (meting 2) afgenomen bij de groep 3-kinderen van de school waar we dat jaar mee samenwerken. Via deze meting kunnen we het kennisniveau van de leerlingen aan het eind van het projectjaar vergelijken met het kennisniveau van de leerlingen van het voorgaande jaar en zo constateren of onze interventie in groep 3 dat jaar een positief effect heeft gehad.

Meting 3

Hetzelfde examen wordt daarnaast bij vergelijkbare groepen van hetzelfde klasniveau op een andere school, die niet bij ons programma betrokken was (controlegroep), afgenomen.

De controlegroep

Omdat we dit jaar samenwerken met de school 28 de Julio hebben we dit jaar leerlingen van een vergelijkbare school in een vergelijkbare buurt als controlegroep gekozen. Voor de school Cristo Redentor was het moeilijk om een vergelijkbare controlegroep te vinden, omdat - ondanks het afzakken van de onderwijskwaliteit op deze school in verband met de verhuizing - hun niveau nog steeds boven het gemiddelde niveau van Iquitos ligt. Bij deze school hebben we enkel een interne vergelijking uitgevoerd en vergelijken we de cijfers van eind dit jaar 2019 met die van het voorgaande jaar (2018).

		28 de Julio - 2018		
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	23%	38%	0%	32%
Gemiddeld	15%	5%	5%	24%
Onvoldoende	62%	57%	95%	44%

Tabel 1.1.1: 28 de Julio, groep 3 (december 2018)

	Spelling	28 de Julio - 2019		
		Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	27%	42%	5%	36%
Gemiddeld	43%	30%	47%	45%
Onvoldoende	30%	28%	48%	19%

Tabel 1.1.2: 28 de Julio, groep 3 (december 2019)

	Spelling	Controlegroep		
		Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	25%	40%	0%	14%
Gemiddeld	15%	2%	3%	18%
Onvoldoende	60%	58%	97%	68%

Tabel 1.1.3: Controlegroep, groep 3 (december 2019)

	Spelling	Cristo Redentor - 2018		
		Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	36%	41%	28%	33%
Gemiddeld	33%	31%	46%	47%
Onvoldoende	31%	28%	26%	20%

Tabel 1.1.4: Cristo Redentor, groep 3 (december 2018)

	Spelling	Cristo Redentor - 2019		
		Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	58%	62%	45%	56%
Gemiddeld	27%	25%	34%	31%
Onvoldoende	15%	13%	21%	13%

Tabel 1.1.5: Cristo Redentor, groep 3 (december 2019)

Conclusies voor niveau-examens door El Manguaré voor groep 3 in 2019

Als we de percentages van tabel 1.1.1 (28 de Julio - eind 2018) met tabel 1.1.2 (28 de Julio - eind 2019) vergelijken, is er ten opzichte van het voorgaande jaar een lichte verbetering in de examenresultaten van de leerlingen aan het eind van het schooljaar 2019 te constateren. Zoals ik voorheen al schreef, is onze ondersteuning het eerste projectjaar voornamelijk gericht op vertrouwen winnen, observeren, analyseren en veranderingen bespreken. Uiteraard heeft onze aanwezigheid en enkele aanwijzingen en activiteiten die we konden uitvoeren met de leerlingen wel enig positief effect gehad. Dat is net zoals op voorgaande scholen in het eerste projectjaar voornamelijk te merken in de daling van het percentage leerlingen die onvoldoende scoren op het examen.

Dit effect heeft voornamelijk te maken met het feit dat we gedurende het eerste jaar hard ons best doen om samen met de leerkracht een positieve leeromgeving te vormen en zorgen dat kinderen met leerproblemen en/of -achterstand wat meer individuele aandacht krijgen. Dezelfde conclusies kunnen we trekken als we de cijfers van de school 28 de Julio en de controlegroep vergelijken.

Het verschil tussen de percentage tussen tabel 1.1.4 (Cristo Redentor – 2018) en tabel 1.1.5 (Cristo Redentor 2019) zijn duidelijk groter dan die tussen de tabellen van 28 de Julio. Als we naar de examencijfers van het eind van beide jaren kijken zien we dat er een behoorlijke vooruitgang is geboekt. Het percentage leerlingen dat goed scoorde op het examen is gegroeid ten opzichte van het voorgaande jaar, terwijl het percentage van leerlingen die onvoldoende scoorden is gedaald. Dit bewijst voor mij dat, ondanks dat de onderwijskwaliteit van deze school door vele onvoorziene omstandigheden de afgelopen jaren afgezaakt is, de basis van onze voorgaande 3-jarige training nog aanwezig was en een opfris periode wonderen doet. We zullen Cristo Redentor volgend jaar nog begeleiden, maar na dat jaar is het verstandig om te analyseren of we nog veel zullen kunnen bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van Cristo Redentor.

1.2. De niveau-examens door El Manguaré voor groep 4

Het examen is aangepast aan het gewenste leerniveau van kinderen aan het einde van groep 4

	Spelling	28 de Julio - 2018		
		Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	20%	23 %	23 %	13%
Gemiddeld	7%	13 %	10 %	13%
Onvoldoende	73%	64 %	67 %	74%

Tabel 1.2.1: 28 de Julio, groep 4 (december 2018)

28 de Julio - 2019				
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	39%	43%	45 %	36%
Gemiddeld	12%	10%	16 %	28%
Onvoldoende	49%	47%	39 %	36%

Tabel 1.2.2: 28 de Julio, groep 4 (december 2019)

Controlegroep				
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	24%	24 %	18 %	18 %
Gemiddeld	0%	20 %	18 %	8%
Onvoldoende	76%	56 %	64 %	74 %

Tabel 1.2.3: controlegroep, groep 4 (december 2019)

Cristo Redentor - 2018				
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	41%	27%	50%	48%
Gemiddeld	33%	49%	38%	33%
Onvoldoende	26%	24%	12%	18%

Tabel 1.2.4: Cristo Redentor, groep 4 (december 2018)

Cristo Redentor - 2019				
	Spelling	Begrijpend lezen	Automatisering van rekenen.	Rekenen tot 50
Goed	68%	44%	70%	64%
Gemiddeld	22%	45%	20%	21%
Onvoldoende	10%	11%	10%	15%

Tabel 1.2.5: Cristo Redentor, groep 4 (december 2019)

Conclusies voor niveau-examens door El Manguaré voor groep 4 in 2019

Aan de hand van de resultaten die we in bovenstaande tabellen uiteen hebben gezet, kunnen we de volgende conclusies trekken:

Ook hier zien we aan de hand van de percentages in de tabellen, dat de leerlingen groep 4 van Cristo Redentor een significante vooruitgang hebben geboekt dit jaar in vergelijking met de leerlingen van groep 4 van de school 28 de Julio.

Maar we zijn toch trots op de directie, leerkrachten en leerlingen van deze laatste school, want voor hen was het het eerste jaar dat zij met ons samen werkten. En verandering is nooit makkelijk. En ook al is het in de meeste gevallen niet zozeer in de percentages te zien, wij weten dat ook de school 28 de Julio met de ondersteuning van El Manguaré (in combinatie met een betere organisatie op school en in de klas) een positief resultaat had dit jaar. Volgend jaar zal zich dat meer in percentages omzetten.

Onze groepstrainingen:

Door de jaren heen hebben trainingen aan docenten altijd een belangrijke plek ingenomen binnen onze projecten. In de loop der jaren is er veel veranderd. Alles is veel professioneler geworden en de vier hoofdtrainingen staan ondertussen goed uitgewerkt op papier. Tot 2016 behandelden we vier thema's:

1. Het creëren van een positieve school (Suzuki en zelfbeeld)
2. Vroegtijdige stimulatie
3. Begrijpend lezen en
4. Spelen met Rekenen.

In 2017 is daar een training "Manitos Magicos" bijgekomen die gebaseerd is op de schrijfdans. Elke training duurt 6 uur lang en wordt erkend door het lokale overheids onderwijsorgaan.

In principe hebben we deze werkgroepen ontwikkeld voor de leerkrachten van de school waar we op dat moment mee samenwerken, maar aangezien de interesse voor onze vier trainingen groot bleek, zijn we deze trainingen vanaf 2014 aan een breder publiek gaan aanbieden. De afgelopen drie jaar hebben we de werkgroepen in samenwerking met de gemeente georganiseerd. Docenten kunnen zich gratis inschrijven en krijgen naast de participatie in de werkgroep kopieën en materialen mee en een broodje en iets te drinken met als klap op de vuurpijl een officieel certificaat dat ze de training hebben gevolgd. Alhoewel we niet de grote aantallen hebben kunnen verzamelen die we in 2014 bijeen brachten, hebben we dit jaar met een gemiddeld aantal van 35-40 docenten per training gewerkt en die aantallen waren prima. De reacties waren allemaal erg positief. De docenten gaven aan dat ze onze trainingen leuk en zinvol vinden, omdat we ze heel praktisch houden. We wisselen theorie en dynamische activiteiten goed af. Daarnaast sloot het goed aan bij hun dagelijkse praktijk.

Geleerde lessen

1. Een goede samenwerking en duidelijke communicatie met de directie is van essentieel belang.
2. Hetzelfde geldt voor de docenten op een school. Een open communicatie is erg belangrijk.
3. Wij moeten met de docenten blijven trainen en hen laten inzien dat zij lesgeven aan een klas met leerlingen met verschillende werk- en leerniveaus.
4. Het afnemen van tussenexamens en constante evaluatie van de leerlingen is belangrijk.
5. Genomen besluiten moeten goed gecommuniceerd worden met de betrokken docenten en ouders om misverstanden te voorkomen.
6. De extra aandacht voor het rekenonderwijs is heel zinvol gebleken. Daar moeten we zeker mee doorgaan.
7. Het is soms moeilijk om ons alleen met de basiszaken te bemoeien, terwijl er zoveel om je heen gebeurt waar je het niet mee eens bent. Denk aan het (langdurige) ontbijt en vergaderingen tijdens lestijd, kinderen alleen laten om te gaan kopiëren, geen controle tijdens de pauze. We merken dat het erg moeilijk voor ons was dat de directie hier geen actie tegen ondernam, al zijn het punten waar de docenten zelf ook over klagen. Toch is het wel beter om het aan te geven, want anders staan de lerarentrainers op een gegeven moment gefrustreerd voor de klas.
8. Voor vrijwilligers en stagiaires is het erg belangrijk om een concreet plan van aanpak te hebben in het werk met de kinderen met duidelijke taken.

Hieronder vindt u het overzicht van de kinderen en leerkrachten die El Manguaré op directe wijze met het Onderwijs Kwaliteitsprogramma geholpen heeft:

	Kinderen		leerkrachten	
	Aantal	% vrouw	aantal	% vrouw
2010	354	48%	10	100%
2011	342	48%	10	100%
2012	475	49%	22	100%
2013	316	48%	33	75%
2014	228	51%	97	85%
2015	237	49%	46	93%
2016	210	50%	34	94%
2017	231	49%	36	95%
2018	240	51%	34	96%
2019	238	48%	44	97%

2. Het Voorbereidend Basisonderwijs

Het voorbereidend basisonderwijs (VBO) bestaat sinds 2011. Dit project is geboren uit de ervaringen die wij hebben opgedaan bij het werken in het Onderwijs Kwaliteits Verbeterings project, op de nabijgelegen San Lucas school. Bij het werken met de leerkrachten en kinderen van groep 3 en 4 zagen wij voortdurend een grote groep kinderen uitvallen omdat ze zonder goede basiskennis groep 3 waren ingestroomd. Ons VBO-programma selecteert deze kinderen vóórdat ze groep 3 binnenstromen en bereidt ze gedurende 1 jaar (alsnog) voor op het academisch niveau van groep 3.

Ons programma is sinds 2012 als officieel schoolsysteem erkend door het Ministerie van Onderwijs in Peru. We vechten nog voor bredere erkenning en onderkenning van het probleem (onvoorbereide kinderen die groep 3 instromen) en grootschalige implementatie van programma's die hiervoor een oplossing bieden.

In de eerste jaren van El Manguaré was het moeilijk om ouders (en soms ook leerkrachten) te overtuigen van het belang van een tussenjaar voor hun kinderen. We moesten goed praten met de ouders om hun toestemming te krijgen. In de loop der jaren hebben we daarin een grote verandering in gezien. Tegenwoordig komen ouders naar ons toe met de vraag of hun kind bij ons op school mag, omdat hij of zij nog niet klaar is voor groep 3. Ze hebben van andere ouders gehoord hoe goed het voor hun kind is geweest.

Door deze veranderingen merkten we dat we heel wat kinderen moesten afwijzen.

Sinds 2016 besloten we om niet meer dan 20 kinderen per klas te accepteren, want praktisch elk kind heeft ontzettend veel aandacht en individuele stimulatie nodig.

De resultaten - Elk jaar 100% geslaagd en goed voorbereid voor groep 3 - gaven aan dat dit de juiste beslissing is geweest. Een andere factor die aan dit succes heeft meegedragen is de introductie van de "Schrijfdans", een unieke schrijf- en bewegingsmethode voor jonge kinderen, ongeacht hun motorische vaardigheid of verstandelijke vermogens. Als laatste is Iquitos sinds 2016 gelukkig niet geteisterd door de bijna jaarlijks terugkerende overstromingen van de Amazone rivier, waardoor we in 2019 gelukkig geen langdurige onderbreking van de lessen hadden.

Aantallen

Hieronder vindt u het overzicht van de kinderen en leerkrachten die El Manguaré op directe wijze met het Voorbereidend Basis Onderwijs programma geholpen heeft:

	kinderen		leerkrachten	
	aantal	% vrouw	aantal	% vrouw
VBO 2014	60	46%	2	100%
VBO 2015	78	49%	3	100%
VBO 2016	60	52%	3	100%
VBO 2017	59	49%	3	100%
VBO 2018	60	51%	3	100%
VBO 2019	60	50%	2	100%

Metingen

Om het positief effect en het succes van het VBO-programma te controleren, maakt El Manguaré gebruik van een examen dat de cognitieve voorbereiding op groep 3 meet. De hoogste score die op dit examen gehaald kan worden is een 8, de laagste score is een 0. In onderstaande tabellen geven we de gemiddelde score aan van de kinderen bij instroom en aan het eind van dit schooljaar, uitgezet naar geslacht.

Geslacht	#	%	Gemiddelde score maart 2019	Gemiddelde score december 2019
M	30	50%	1.06	7.95
V	30	50%	0.96	7.97
Totaal	60	100%	1.01	7.96

Tabel 2.1: De gemiddelde examen score die de kinderen van het VBO haalden op de beginmeting (maart) en op de eindmeting (december), uitgesplitst naar geslacht.

Bovenstaande tabel laat zien dat de meisjes met een iets lagere score aan ons programma begonnen en met een iets hogere score eindigden. Het verschil is echter te klein om hier specifieke conclusies aan te verbinden. Als wij naar de totale groep kijken, zien wij dat de leerlingen een significante vooruitgang hebben geboekt gedurende het jaar. Dit jaar was de gemiddelde score bijna een perfecte 8 (de hoogste score die te halen is op dit examen). We hebben dan ook besloten dat we in de toekomst slechts 20 kinderen per klas per jaar aannemen, zodat elk kind de benodigde individuele aandacht kan krijgen van de leerkracht. Ook zetten we de lessen met de Schrijfdans voort.

Daarnaast blijkt dat slechts 45% van onze groep kinderen een kleuterschool of een Pronoi (opvangklasje) heeft gevolgd. Deze kinderen komen gemiddeld met een hogere score binnen en eindigen ook met een iets hogere score. 55% van onze leerlingen was nog nooit naar school geweest. Hun scores zijn over het algemeen wat lager, maar dit jaar hebben al deze kinderen eveneens een zeer hoge score gehaald op het eindexamen. Dat het programma effectief is voor beide groepen blijkt uit het feit dat het verschil tussen de eindscore van beide groepen niet erg groot is.

Bij binnenkomst kon 47% van de kinderen niet eens een potlood vasthouden (score=0), 50% had nagenoeg geen basiskennis (score=1 t/m 4) en 3% had al enige basiskennis (score=5 t/m 8).

Onze doelstelling is om de leerlingen goed voor te bereiden op groep 3. Aan de hand van onze ervaringen moet een leerling een minimaal een 7 of hoger scoren om een goede start te verzekeren. Kinderen met een lagere score (6 of lager) zullen naar verwachting een moeilijke start hebben, problemen met het volgen van het niveau gedurende dat jaar en volgende jaren en daardoor een grotere kans hebben om de school vroegtijdig te verlaten. Voor 2016 waren er altijd wel 1 of 2 kinderen die we nog een jaartje bij ons moesten houden vanwege grote leer- en/of sociaal-emotionele problemen. Dankzij de kleinere klassen en de schrijfdans gaat dit jaar wederom 100% van onze kinderen door naar groep drie. Enkeligen hebben daarvoor een extra maandje individuele aandacht voor nodig, wat we met veel liefde aan deze kinderen aanbieden in januari.

Wij zijn meer dan tevreden over de resultaten. Onze doelstelling is dat meer dan 85% van onze leerlingen een goede score behaalt op het eindexamen. Deze meetlat ligt redelijk laag, omdat er onder deze bevolkingsgroep veel schoolverzuim voorkomt (bijvoorbeeld omdat de moeder moet werken en het kind af en toe thuis op het kleinere broertje of zusje moet passen) en een groot percentage van deze kinderen met leerproblemen kampt.

Wij zijn niet alleen tevreden over de cognitieve groei van de leerlingen. Wij hebben daarnaast een enorme sociaal-emotionele groei kunnen observeren. De leerlingen hebben veel meer zelfvertrouwen en hebben het gevoel dat ze het zelf kunnen. Ze zijn allemaal trots op zichzelf en hebben ontzettend veel zin om in groep 3 te beginnen. Laten wij niet vergeten dat deze groep leerlingen een verzameling is van kinderen:

- uit probleemgezinnen (één-ouder-gezinnen, ondervoeding, alcoholisme, financiële problemen)
- waarvan de ouders in vele gevallen geen of weinig interesse in onderwijs tonen, alhoewel deze groep kleiner is geworden gedurende de loop van vorig jaar. Gelukkig hebben wij enkele ouders kunnen overtuigen van het belang en zelfs enthousiast kunnen maken over de scholing van hun kinderen.
- die door bovenstaande redenen vaak kampen met leerproblemen

We delen de kinderen halverwege het jaar in drie niveaugroepen in. Dat werkt perfect voor de leerkrachten en voor de kinderen. We maken een grote klas met de kinderen die eind juni al redelijk gevorderd zijn. Deze kinderen krijgen onderwijs dat te vergelijken is met dat van begin groep 3. Zowel op taal- als rekengebied. Dat is voor deze kinderen precies wat ze nodig hebben. Net iets meer uitdaging.

Daarnaast vormen we een middenklas met alle kinderen die al iets wisten, maar nog veel meer herhaling nodig hadden (score 3,4 en 5 op het tussenexamen). Als laatste hebben we een klein klasje met alle kinderen die moeilijk vooruit gaan. Meestal ook de kinderen die (vaak door omstandigheden thuis) de grootste sociaal-emotionele problemen hebben. Zij krijgen hierdoor veel meer persoonlijke aandacht.

Afgelopen jaar zijn we weer enthousiast aan de slag gegaan met de '*escuela de padres*' (school voor de ouders). We hebben een tiental actieve bijeenkomsten gehad waarin we met ouders aan de slag gingen over onderwerpen als positief opvoeden, geweld en misbruik, zelfvertrouwen (zowel bij de ouders als bij de kinderen), gezonde voeding, hygiëne en spelen. De opkomst was over het algemeen redelijk hoog en de ouders deden actief mee.

Geleerde lessen

1. Bij afwezigheid van de kinderen moeten we actie ondernemen en ze thuis bezoeken.
2. Wij gaan door met de speciale acties voor geboortepapieren, anti-parasietenbehandeling, het geven van vitamines en het geven van pap en brood, want dat werkt erg goed.
3. We moeten onze leerkrachten de kans geven om allerlei trainingen te volgen, want dat vinden ze erg fijn en daar groeien ze van.
4. Er zijn meer kinderen (5-6 jaar) in de buurt die ons onderwijs nodig hebben. Het derde lokaal moet open blijven zolang we dat financieel halen.
5. Ondanks het bovenstaande punt (4), moeten we niet meer dan 20 leerlingen per klas accepteren, zodat elk kind de benodigde individuele aandacht kan ontvangen.
6. Veel kinderen hebben slechte tanden en wormen. In 2019 gaan we wederom aan de slag met fluor-behandelingen en drie-maandelijkse ontwormingskuren. Ook organiseren we wederom voorlichting op school voor de ouders en we gaan de kinderen weer aanwennen om dagelijks op school te poetsen na het ontbijt.

3. Vroegtijdige Stimulatie

Een groot probleem binnen al onze projecten is dat kinderen in hun jonge leven al enorme achterstanden hebben opgelopen. Zoals al eerder aangegeven, is er weinig stimulatie thuis; "kinderen zijn er" en daar is dan vaak ook alles mee gezegd. Dit, in combinatie met een zeer negatieve cultuur, zorgt er voor dat kinderen zichzelf niet ontwikkelen, zoals wij dat in Nederland gewend zijn.

Wij zijn ons bewust van de problemen die er in deze wijken leven. Daarom zijn wij vanaf 1 juni 2011 begonnen met een nieuw programma: de *Vroegtijdige Stimulatie*.

De *Vroegtijdige Stimulatie* is een programma voor kinderen van 3 t/m 7 jaar en hun docenten en/of ouders. Binnen dit programma is het van groot belang dat de docenten en/of ouders aanwezig zijn. Het zijn namelijk de docenten en/of ouders, die onder begeleiding van een specialist, met hun kinderen bezig zijn. Binnen deze lessen leren ouders/docenten hoe ze met hun kinderen op een positieve manier kunnen spelen, zingen, dansen en leren. Er wordt veel gebruik gemaakt van muziek, liedjes, instrumenten, (hand)poppen, ballen, visuele materialen, etc.

Aantallen

Hieronder vindt u het overzicht van de kinderen en leerkrachten die El Manguaré in 2018 op directe wijze met het Vroegtijdige Stimulatie programma geholpen heeft:

	kinderen	leerkrachten
	aantal	aantal
Vroegtijdige Stimulatie (in de klas)	207	6
Vroegtijdige Stimulatie (groepstrainingen)	0	38

Binnen onze programma's werd dit programma vanaf maart twee keer per week ingezet voor de kinderen van het VBO (60 kinderen). De kinderen van de staatsschool Anita Colonia (120 kinderen) hadden een keer per week deze les. Op het VBO werden de ouders (zeer nadrukkelijk) uitgenodigd om 1 keer per week aanwezig te zijn om met/van hun kinderen te leren. Daarnaast werden in de school voor ouders de liedjes, dansjes en spelletjes geoefend en werd er aandacht besteed aan het waarom van vroegtijdige stimulatie.

Onze specialiste gaat elk jaar naar bijscholingscursussen in Lima. Alles wat ze daar leert, draagt ze over op de leerkrachten van het VBO. Ze traint hen in onze wekelijkse bijeenkomsten en geeft samen met hen de lessen in de klas, waarin voordoen, samendoen en alleen doen van belang zijn. Hetzelfde gebeurt op de staatsschool. Alle leerkrachten daar volgen jaarlijks onze training over vroegtijdige stimulatie en in de klas wordt er samen met hen de lessen gegeven. Er wordt zo veel mogelijk kennis overgedragen. Wij zien dat deze groep docenten hun lessen positiever en

dynamischer maken en dat is de bedoeling.

Daarnaast hebben wij een training over vroegtijdige stimulatie gegeven aan een groep van 28 docenten vanuit heel Iquitos. Tijdens deze training werd er veel gedanst, gezongen en gespeeld. Daarnaast was er aandacht voor de theorie achter vroegtijdige stimulatie. Ook waren er voorbeeldlessen voor kinderen van 5-7 jaar. Er hangt altijd een hele leuke, vrolijke en positieve sfeer bij deze training. De training werd dan ook erg positief ontvangen. Vooral omdat het zo actief is en ze alles meteen in hun klas kunnen toepassen. Daarnaast krijgen ze de cd's met alle liedjes die we veel gebruiken mee naar huis. Er zijn veel scholen die interesse hebben in meer trainingen.

Geleerde lessen

1. Vroegtijdige stimulatie is van groot belang binnen al onze projecten. Je ziet de kinderen steeds losser en communicatiever worden door het jaar heen.
2. Het werken met buurtmoeders kost erg veel tijd en energie en je bereikt er maar een klein groepje mee. Daarom geven we nu alleen nog maar vroegtijdige stimulatie binnen onze projecten.
3. Het is erg belangrijk dat ouders met hun kinderen leren spelen, dansen en zingen, omdat dit thuis nagenoeg niet gebeurt. Maar tijdens de lessen komen ouders toch nog te weinig kijken, omdat velen moeten werken. Daarom is het van groot belang om tijdens de school voor ouders veel aandacht aan deze thema's te besteden. Zowel met als zonder kinderen.
4. De trainingen voor docenten worden erg positief ontvangen.
5. Extra begeleiding in de klassen door een specialist is van groot belang voor de leerkrachten. Het voordoen, samendoen en dan pas alleen doen werkt het beste.
6. Nascholing voor onze specialist over de laatste ontwikkelingen en vernieuwingen is zeer belangrijk.

4. Het programma: “Ik Besta en Ik Studeer!”

Volgens het landelijk onderzoek dat Peru in 2007 hield, had meer dan een kwart van de kinderen van Loreto (provincie waar Iquitos de hoofdstad van is) geen identiteitspapieren. Oftewel, zij zijn nooit door hun ouders ingeschreven in het bevolkingsregister. Dit houdt in dat deze kinderen geen toegang hebben tot scholen, ziekenhuizen en andere basisinstanties in het leven.

Binnen de groep kinderen die wij de afgelopen jaren opnamen in onze programma's, lag dit percentage echter nog een stuk hoger. En dankzij het groeiende contact met de buurtbewoners kwamen wij er in de afgelopen jaren ook achter dat in de buurten waar wij actief zijn, inderdaad een groot percentage kinderen (en ouderen trouwens ook) zonder officiële identiteit door het leven gaat.

Halverwege 2011 besloot de Peruaanse regering dat elk kind een identiteitskaart (DNI) in zijn bezit moest hebben en scholen mogen vanaf 2012 alleen nog maar kinderen met een DNI in hun bestand opnemen. Ook zijn sinds dat jaar voedselprogramma's en medische hulp niet meer toegankelijk voor kinderen zonder DNI. Vanaf dat moment hebben wij besloten niet alleen de kinderen uit onze projecten met het verkrijgen van geboortepapieren te helpen, maar ook alle kinderen uit de buurt en omliggende buurten. Wij hebben eind 2011 contact opgenomen met de instantie die verantwoordelijk is voor het inschrijven van kinderen zonder geboortepapieren (RENIEC) en een samenwerking voorgesteld.

Tijdens de campagnes die wij organiseren komen we met duizenden gezinnen in contact. Wij maken van deze gelegenheid gelijk gebruik om niet-school-gaande kinderen op te sporen en (terug) in de schoolbanken te helpen.

Resultaten 2019

El Manguaré heeft in het jaar 2019 een totaal van 1680 personen geholpen met het verkrijgen van geboortepapieren en/of DNI. Meer dan 90% van deze groep waren kinderen. De rest waren ouders van deze kinderen die eveneens geen DNI hadden (en daarom geen geboortepapieren/DNI voor hun kinderen konden krijgen) en enkele speciale uitzonderingen (bijvoorbeeld ouderen met geestelijke en/of lichamelijke handicap).

In de jaren 2016 en 2017 daalde het aantal kinderen dat naar onze gratis campagnes kwamen. We trokken toen de conclusie dat de bevolking of al geholpen was door El Manguaré, of dat ze bewuster zijn geworden dan het belang van identiteitspapieren en het percentage dat direct na de geboorte hun kinderen inschrijft gestegen was. In 2019 hebben we echter (net als in 2018) een enorme groei meegemaakt in het aantal kinderen dat onze campagnes nodig had voor geboortepapieren. El Manguaré heeft in 2018 niet minder dan 1645 personen aan geboortepapieren geholpen en dit jaar hebben we 1680 geboortepapieren en identiteitspapieren uitgereikt. We denken dat dit voornamelijk

te maken heeft met het feit dat deze rol van El Manguaré bij meer en meer instanties en scholen bekend raakt en onze sociaal werkster (Nuria) dan ook vaak uitgenodigd wordt om een campagne extra te regelen met de RENIEC voor verschillende scholen en/of bijvoorbeeld deelgemeenten of buurten met veel minderjarigen zonder identiteit.

Nuria heeft intussen een stevige samenwerking van het RENIEC en andere instanties opgebouwd en krijgt van alles (en vaak zonder betaling) voor elkaar. In veel gevallen is de situatie echter zo gecompliceerd dat zowel de familie als de officiële instanties het hebben opgegeven. Onze campagnes geven nieuwe hoop aan de families zonder papieren en Nuria en El Manguaré hebben ondertussen zoveel respect en naam opgebouwd, dat we vaak het onmogelijke voor elkaar krijgen en de steun van vele (vaak ongeïnteresseerde) instanties weten af te dwingen om de kinderen en hun ouders alsnog van de broodnodige identiteitspapieren te kunnen voorzien.

Ook bij de inschrijvingen voor onze VBO-school is Nuria erg actief. Zodra er kinderen worden ingeschreven die geen papieren hebben, gaat ze met die ouders aan de slag. Het doel is om al onze leerlingen voor juni van identiteitskaarten te voorzien. Soms is ze hier maandenlang mee bezig.

Wat ons Terug naar school-project betreft is alles in de loop der jaren veranderd. Nu helpen we de mensen ter plekke. Kunnen kinderen niet naar school omdat ze geen identiteit hebben, dan helpen we ze zo snel mogelijk aan hun identiteit. Soms gaat Nuria mee naar scholen om garant te staan voor kinderen die nog geen DNI hebben, zodat ze wel al ingeschreven kunnen worden. Als ze niet naar school kunnen om andere redenen (zoals moeten werken, thuis moeten helpen, geen interesse van ouders) dan kunnen we niets anders doen, dan proberen de ouders te overtuigen. Vaak lukt dit, maar helaas niet altijd. En soms gaan ze een tijd naar school maar verdwijnen daarna toch weer uit het schoolbeeld. Het zouden het liefst continu achter al deze kinderen aan te gaan, maar dat is helaas niet mogelijk. Daar hebben we niet genoeg personeel en tijd voor. Het is dan ook moeilijk om hier precies aan te geven hoeveel kinderen we hebben geholpen. De schatting is dat we zo'n 25-50 kinderen per jaar in het Terug naar school-project helpen.

Overzicht output voor kinderen en leerkrachten - 2019

In onderstaande tabel hebben wij het overzicht gegeven van de output 2019. De meeste gegevens zijn ook in de hoofdstukken apart weergegeven en besproken.

Programma	start		Afgerond		afgevallen	
	aantal	% vrouw	aantal	% vrouw	aantal	% vrouw
Onderwijs Kwaliteits Verbetering - kinderen	238	48%	237	48%	1	0%
Onderwijs Kwaliteits Verbetering - leerkrachten	6	100%				
OKVerbetering Groepstrainingen – leerkrachten	38	97%				
Vorbereidend basisonderwijs - kinderen	60	50%	60	50%	0	0%
Vorbereidend basisonderwijs -leerkrachten	3	100%				
Vroegtijdige Stimulatie	207	51%	205	50%	2	50%
Ik Besta en Ik Studeer	1680	52%				